

ANTE MARIĆ*, JURICA MIOČIĆ**

Poduzimanje službene radnje izvan radnog vremena kao obilježje protupravnog djela na štetu policijskih službenika

„Stoga osnovano podnositelj žalbe smatra da je prilikom donošenja svoje odluke prvostupanjski sud zanemario odredbu čl. 6. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima („Narodne novine“, broj 76/09., 92/14. i 70/19), koja propisuje: ‘(2) Policijski službenik će i izvan službe poduzeti radnju spašavanja života i zaštite osobne sigurnosti ljudi i imovine’.“

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske broj JŽ-697/2018 od 3. prosinca 2019.

Neodvojivi dio službe policijskog službenika čine i radnje poduzete izvan njegova radnog vremena, ali u određenim okolnostima i upravo ih te okolnosti čine službenim radnjama. Iako ne postoji njihov popis, znatan dio odnosi se na radnje poduzete na temelju članka 6. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, kojim se dodatno obvezuje policijske službenike na pružanje zaštite i pomoći čak i izvan službe. Takva radnja svojstvena je policijskom zanimanju, a nije uvjetovana okvirima radnog vremena te policajce kao „opća ovlast“ obvezuje da i izvan službe poduzmu radnju spašavanja života i zaštite osobne sigurnosti ljudi i imovine pa se kvalificira kao službena radnja. Njezin cilj može biti usmjeren k individualnom zaštitnom objektu, odnosno životu ili tijelu ljudi ili imovine te općoj sigurnosti kao kolektivnom zaštitnom objektu. Postoje i druge radnje koje nisu obuhvaćene tom normom, ali se također tretiraju kao službene.

Tijekom njihova poduzimanja izvan službe policijski službenici mogu biti žrtve lakših ili težih protupravnih radnji, odnosno vrijeđanja ili omalovažavanja, što je u prekršajnoj sferi, te prijetnji, prisile ili napada koji su u kaznenoj domeni. Za postojanje prekršaja ili kaznenog djela nije važno vremensko podudaranje protupravne radnje s radnim vremenom policijskog službenika, nego treba utvrditi činjenicu da je poduzimao službenu radnju – da je postupao

---

* Ante Marić, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije, Uprava za javni red i sigurnost, Služba temeljne policije, Zagreb, Hrvatska.

** Jurica Miočić, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo policije, Uprava za javni red i sigurnost, Služba temeljne policije, Zagreb, Hrvatska.

radi zaštite osobne sigurnosti ljudi i imovine ili da je poduzimao koju drugu službenu radnju izvan tog okvira. To je *quaestio facti* i u postupku ga treba utvrditi, a razina zaštite policijskog službenika koji je tu radnju obavljao izvan službe ista je kao da je taj posao obavljao u službi.

U prva dva slučaja iz sudske prakse, prekršajnom i kaznenom, u kojima su počinitelji protupravno ponašanje usmjerili prema policijskim službenicima izvan službe, autori upozoravaju na potrebu utvrđenja konstitutivnog obilježja potrebnog za egzistenciju inkriminacije, a to je poduzimanje službene radnje u skladu s člankom 6. stavkom 2. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima. Osim toga, u trećem slučaju uočava se da i svjedočenje policijskog službenika na sudu, izvan njegova radnog vremena, ulazi u kategoriju službene radnje.

„Međutim, radnja izvršenja prekršaja iz čl. 17. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira može biti poduzeta, kako u vrijeme radnog vremena službene osobe, tako i u vrijeme kada nije u službi, ali poduzima službenu radnju.“

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske broj JŽ-697/2018 od 3. prosinca 2019.

Specifično obilježje prekršaja iz članka 17. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira čini to što za propisano biće prekršaja moraju biti ispunjena tri opća uvjeta i njihova korelacija kao poseban uvjet. Opće uvjete čine radnja omalovažavanja ili vrijeđanja, svojstvo oštećenika i posebitost njegova djelovanja. Međutim, sama ispunjenost općih uvjeta ne znači i ostvarenje radnje prekršaja pa ih je potrebno dovesti u korelaciju, što čini taj posebni uvjet. Naime, radnja prekršaja mora biti usmjerena isključivo prema službenoj osobi i isključivo zbog (u vezi) njezina službenog djelovanja. Dakle, da je osoba svojim svojstvom službena, da je njezina radnja svojom vrstom službena i da je to počinitelju orijentacijski povod za radnju prekršaja.

Ispunjenje toga posebnog uvjeta, koji se ostvaruje povezanošću radnje prekršaja i službene radnje službene osobe, ogleda se u uzročnosti i možemo reći da je službena osoba poduzimanjem neke službene radnje privukla radnju prekršaja, što čini tu posebnu korelaciju kao konstitutivno obilježje. Da bi se radilo o inkriminaciji *in concreto*, moraju se utvrditi svi uvjeti, opći i posebni, dok izostankom bilo kojeg od njih nema prekršaja. Zato je potrebno radnju prekršaja dovesti u korelaciju sa službenom radnjom koju policijski službenik poduzima na temelju članka 6. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

„Naime, prvostupanjski je sud propustio detaljno utvrditi okolnosti događaja, postupanje okrivljenika i posljedice koje je takvo postupanje okrivljenika izazvalo u autobusu, te na osnovu utvrđenog donijeti zaključak o tome da li je događaj imao takve posljedice, da bi se postupanje svjedoka M. M., policijskog službenika koji u vrijeme događaja nije obavljao službu, moglo cijeniti u svijetlu citirane odredbe čl. 6. st. 2. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, odnosno da je postupao s ciljem zaštite osobne sigurnosti ljudi i imovine.

Okr. Z. K. nije poricao da je u autobusu zapalio cigaretu, a svjedok M. M. svjedočio je o tome da je okrivljenik, u autobusu u kojem je bilo jako puno ljudi zapalio cigaretu i počeo vikati: ‘joj, gori, gori!’ te je postojala mogućnost da takvim svojim ponašanjem zapali sjedalo, zbog čega je svjedok okrivljeniku pokazao službenu značku i upozorio ga na ponašanje.“

Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske broj JŽ-697/2018 od 3. prosinca 2019.

I za opstojnost kaznenog djela napad na službenu osobu iz članka 315. Kaznenog zakona, ako se dogodio izvan službe policijskog službenika, potrebno je utvrditi okolnost da je policijski službenik tada poduzimao radnju iz članka 6. stavka 2. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima. Tako Vrhovni sud prepoznaje bitnu okolnost da je policijski službenik

izvan službe obavljao službenu dužnost u činjeničnom stanju predmeta u kojem je, nakon što je uočio vozilo koje je velikom brzinom prošlo kroz raskrižje na upaljeno crveno svjetlo, prišao vozaču, predstavio se kao policijski službenik i upozorio ga na opasnu radnju uslijed čega je napadnut.

„Prema tome, iz činjeničnog opisa proizlazi da je policajac I. J., uočio da je počinjen prekršaj kojim se ugrožava sigurnost drugih sudionika u prometu, dakle sigurnost ljudi i imovine, pa je (...) sukladno svojoj obvezi iz čl. 6. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima („Narodne novine“, broj 76/2009, dalje ZPO), išao poduzeti radnje kako bi se ove vrijednosti zaštitile, ukazujući počinitelju prekršaja da ugrožava druge sudionike u prometu nakon čega je, a nakon što se predstavio službenom značkom bio spriječen u daljnjem postupanju i napadnut.“

„Naprotiv, evidentno je da je policajac uočivši pogibeljno postupanje nepoznatog vozača osobnog vozila krenuo za njim i kada ga je pronašao počeo je poduzimati prve radnje koje po prirodi stvari prethode prije utvrđivanja identiteta počinitelja prekršaja i prijavljivanja, a to je ukazivanje na protupravno ponašanje. (...) Prema tome, i u izreci opisane radnje koje je poduzeo policajac J. prije nego li je napadnut jesu radnje u obavljanju službene dužnosti koje je bio ovlašten poduzeti u smislu odredbe čl. 6. st. 2. ZPO, a nisu nekakve neslužbene i radnje poduzete ‘na svoju ruku’, privatno od strane građanina I. J. Stoga su sudovi pravilno utvrdili da napad na policajca J., koji je postupao doduše izvan službe, ali u okviru svojih dužnosti navedenih u čl. 6. st. 2. ZPO, predstavlja napad na službenu osobu za vrijeme dok je obavljao službenu dužnost.“

Vrhovni sud Republike Hrvatske broj: III Kr91/14-3 od 19. kolovoza 2014.

Iako svjedočenje policijskog službenika na sudu, izvan njegova radnog vremena, ne ulazi u okvire službene radnje poduzete na temelju članka 6. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, kao dva prethodna slučaja, također se u sudskoj praksi smatra službenom radnjom. Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske ističe da je to neodvojivi dio službe, na što se također može primijeniti članak 17. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

„Osnovano podnositelj zahtjeva za zaštitu zakonitosti navodi da je neprihvatljiv stav iz presude Visokog prekršajnog suda, da u konkretnom slučaju policijski službenik T. L. nije, svjedočenjem u prekršajnom postupku, poduzimao službenu radnju, niti da je bio u obavljanju službene dužnosti, pa da stoga nije u odnosu na njega počinjen prekršaj iz čl. 17. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira. (...) U situaciji kada policijski službenik svjedoči pred prekršajnim sudom o službenim radnjama koje je poduzimao kao službena osoba, kada je također izvrijeđan, zbog čega je i pozvan u svojstvu svjedoka u prekršajnom postupku koji se i vodio upravo zbog vrijeđanja službene osobe u obavljanju službe, neprihvatljivo je da to ne bi bilo u vezi s vršenjem službe.“

Vrhovni sud Republike Hrvatske broj: Kzz 9/14-3 od 7. svibnja 2014.

Engl.: *Exercising Official Authority Outside Designated Working Hours as a Distinguishing Feature of Unlawful Acts Committed to the Detriment of Police Officers*